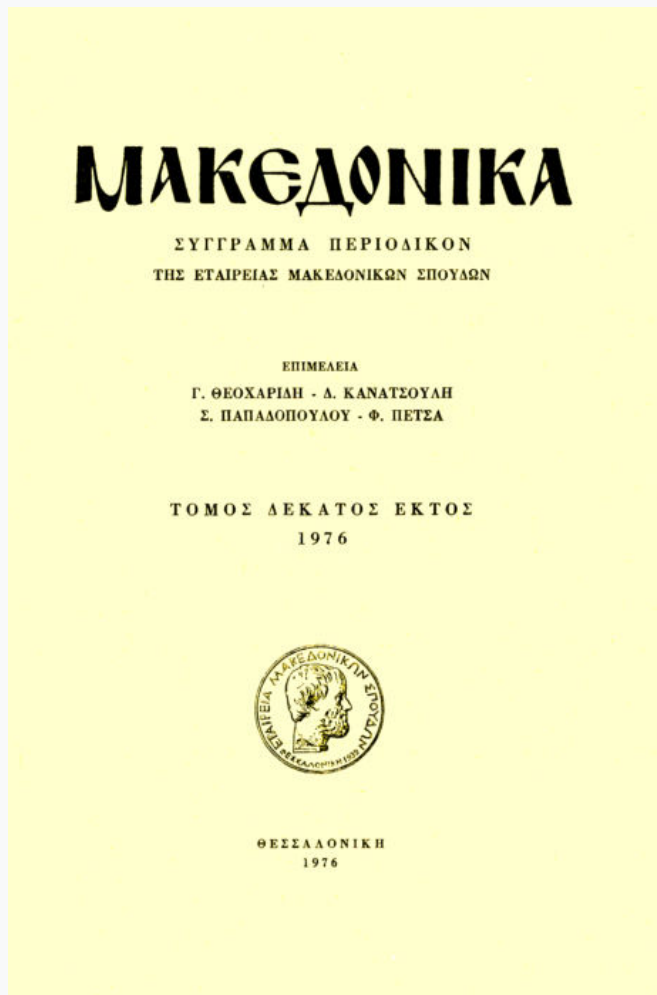

Makedonika

Vol 16, No 1 (1976)

Ελληνο-σερβικό ιστορικό συμπόσιο Καβάλας (7-10 Νοεμβρίου 1976)

Ιωάννης Α. Παπανδριανός

doi: [10.12681/makedonika.648](https://doi.org/10.12681/makedonika.648)

Copyright © 2015, Ιωάννης Α. Παπανδριανός

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Παπανδριανός Ι. Α. (1976). Ελληνο-σερβικό ιστορικό συμπόσιο Καβάλας (7-10 Νοεμβρίου 1976). *Makedonika*, 16(1), 361–363. <https://doi.org/10.12681/makedonika.648>

τές αναφέρουν συχνά τα πολλά δώρα του Νείλου στον Οικουμενικό Πατριάρχη¹. Το γράμμα του Νείλου με τόν κατάλογο τών δώρων στον V. A. Κοροβον, που έτοιμαζόταν να πάη στην Κωνσταντινούπολη, δημοσιεύτηκε από τόν Ν. Ρ. Λιχαζέν².

β) Άλλο κείμενο του Νείλου, στη ρωσική γραμματεία, είναι ένα γράμμα λειτουργιολογικού περιεχομένου. Τό γράμμα αυτό τό έστειλε ό Νείλος ή στον Georgij Dimitrievič³ ή στον Jurij Tjutin «Έλληνα και συγγενή του»⁴, και αναφέρεται στην ύψωση του "Άρτου τήν έβδομάδα τής Διακαινησίμου⁵.

γ) Τό τελευταίο κείμενο από τά γνωστά του Νείλου είναι ένα γράμμα του στό γιό του ήγεμόνα, τό Jurij Ivanovič. Ό Jurij Ivanovič (1480-1536) είναι ό δεύτερος γιός του ήγεμόνα Ίβάν Γ' και τής Ζωής-Σοφίας Παλαιολογίνας⁶ και είχε, σάν πρίγκηπας, τή διοίκηση σέ τέσσερεις περιοχές (Dmitrovskij, Zvenigorodskij, Kašinskij και Uglickij), που μιá από αυτές ήταν στην έπαρχία τό επίσκόπου Νείλου. Τό γράμμα του Νείλου πρέπει να είναι άπάντηση σέ γράμμα του Jurij Ivanovič, που δέ βρέθηκε ως σήμερα, στον έπίσκοπο. Ό Jurij Ivanovič στις φροντίδες του να χτίσει μιá εκκλησία έμαθε ότι έπесе ένας εργάτης και σκοτώθηκε μέσα σ' αυτήν. Ό πρίγκηπας τότε άπευθύνθηκε στον έπίσκοπο με δύο έρωτήσεις: 1) να γίνουν τά έγκαίνια τής εκκλησίας, όταν μέσα σ' αυτή σκοτώθηκε κάποιος; και 2) να ψαλή νεκρώσιμη άκολουθία στό σκοτωμένο; Ό έπίσκοπος Νείλος άπάντησε καταφατικά και στις δύο έρωτήσεις του πρίγκηπα⁷.

Τέλος, τά δύο τελευταία κείμενα (β και γ), είναι πιθανό να χρησιμοποιήθηκαν άργότερα από τό Μάξιμο τό Γραϊκό⁸.

Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αΐμου

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Κ. ΠΑΠΟΥΛΙΔΗΣ

ΕΛΛΗΝΟ-ΣΕΡΒΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΚΑΒΑΛΑΣ (7-10 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1976)

Τό Ίδρυμα Μελετών τής Χερσονήσου του Αΐμου τής Θεσσαλονίκης και τό Βαλκανιολογικό Ίνστιτούτο τής Σερβικής Άκαδημίας τών Έπιστημών του Βελιγραδίου διοργάνω-

1. «Spiski vладыki Tverskogo Nila, čto poslan byl k patriarhu v v Car'gorod». Στά Akty sobrannye... Arheografičeskoj ekspedicej, T.I, St. Peterburg 1836, σ. 339. Πρβλ. και Ν. Ρ. Λιχαζέν, Paleografičeskoe značenie bumažnyh vodžanyh znakov, μέρος I, St. Peterburg 1899, σ. XXX-XXXII. V. S. Ikonnikov, Opyt russkoj Istoriografii, μέρος II, βιβλίο 2, Κίεβο 1908 [=Βλ. και τ. II, στη φωτομηχανική ανάπτυξη των έτών 1891-1908, Osnabruck, Otto Zeller, 1966], σ. 995. S. M. Solov'ev, Istorija Rossii s drevnejših vremen, βιβλίο III, Μόσχα 1960, σ. 333-334.

2. Ν. Ρ. Λιχαζέν, ό.π., σ. XXX-XXXII.

3. Ν. Nikol'skij, Materialy dlja istorii drevnerusskoj duhovnoj pis'mennosti, 3: Poslanie Nila, episkopa Tver'skogo, k nekoemu vel'moze Georgiju Dmitrievicu o vozdvizenii Presvjatyja i o artose, «Hristianskoe Čtenie» 1909, σ. 1115-1119.

4. V. S. Ikonnikov, ό.π., σ. 460.

5. Ν. Nikol'skij, ό.π.

6. Ό πρώτος γιός τους, ό Βασίλειος Δ', διαδέχτηκε τόν Ίβάν Γ' στό θρόνο τής Μόσχας (1505-1534).

7. Τό κείμενο στα σλαβονικά βρίσκεται στη Μόσχα, στο Central'nij Gosudarstvennii Arhiv Drevnih Aktov, τής Άκαδημίας Έπιστημών τής ΕΣΣΔ, στη Συλλογή Mazurin, Φ. 196, άριθ. 642, ff 349-350 και δημοσιεύτηκε από τήν V. G. Brjusova, ό.π., σ. 186-187.

8. Πρβλ. V. G. Brjusova, ό.π., σ. 182 και 184.

σαν από τις 7 ως τις 10 Νοεμβρίου του 1976 στην Καβάλα το πρώτο κοινό επιστημονικό Συμπόσιο με θέμα «Η συνεργασία Έλλήνων και Σέρβων κατά τους άπελευθερωτικούς τους αγώνες, 1804-1830».

Τά οργανωτικά θέματα του Συμποσίου ανέλαβε μία επιτροπή, που την άποτελοΰσαν οι έξης: Πρόεδρος, ο Καθηγητής Δ. Δελιβάνης. Άντιπρόεδρος, ο Άκαδημαϊκός V. Čubrilović. Γενικός Γραμματέας, ο Διευθυντής του Ι.Μ.Χ.Α. Κ. Μητσάκης, Ταμίας, ή Όλγα Παναγιωτίδου. Μέλη, ο Έπιστημονικός Συνεργάτης του Ι.Μ.Χ.Α. Ι. Παπαδριανός και ο Έπιστημονικός Συνεργάτης του Βαλκανιολογικού Ίνστιτούτου του Βελιγραδίου D. Antonićević.

Η επίσημη έναρξη του Συμποσίου έγινε την Κυριακή, 7 Νοεμβρίου, το πρωί. Χαιρετισμούς προς τους συνέδρους άπήύθυναν ο Ύπουργός Βορείου Ελλάδος, οι Έκπρόσωποι των δυο Ίδρυμάτων, ο Έκπρόσωπος του Ύπουργείου Πολιτισμού και Έπιστημών, καθώς και ο Νομάρχης και ο Δήμαρχος Καβάλας. Μετά την επίσημη έναρξη του Συμποσίου, οι συνέδροι επισκέφθηκαν τον άρχαιολογικό χώρο των Φιλίππων, όπου τους ξενάγησε ο Καθηγητής Σ. Πελεκανίδης και ο Έπιμελητής Βυζαντινών Άρχαιοτήτων Άνατολικής Μακεδονίας και Θράκης Χ. Μπακιρτζής.

Οι άνακοινώσεις έγιναν τη Δευτέρα, Τρίτη και Τετάρτη, δηλαδή στις 8, 9 και 10 Νοεμβρίου. Τά θέματα, στα όποια άναφέρθηκαν οι ένδιαφέρουσες άνακοινώσεις του Συμποσίου, ήταν τά έξης:

1. Σχέσεις Έλλήνων και Σέρβων πριν από τις επανάστάσεις (πολιτικές και οικονομικές σχέσεις, Θούρια του Ρήγα Φεραίου στη βιβλιοθήκη του Novi Sad, άυστριακά έγγραφα για τον Πρωτομάρτυρα αυτόν κ.λ.).

2) Η πρώτη σερβική επανάσταση 1804-1813 και οι Έλληνες (ή συμμετοχή των Μακεδόνων και των άλλων Έλλήνων του Σεμλίνου στην επανάσταση, ο Καραγιώργης και ή Φιλική Έταιρεία, ιστορικές μαρτυρίες για την πρώτη σερβική επανάσταση κ.λ.

3) Σχέσεις Έλλήνων και Σέρβων κατά την περίοδο 1815-1821 (ή δημιουργία της άυτόνομης ήγεμονίας της Σερβίας, ή Φιλική Έταιρεία και οι έπαφές της με τους Σέρβους, τά σχέδια του ήγεμόνα Miloš Obrenović για τη σερβοελληνική συνεργασία, μία άνέκδοτη ελληνική επιστολή για τη δεύτερη σερβική επανάσταση κ.λ.).

4) Σχέσεις Έλλήνων και Σέρβων κατά την ελληνική επανάσταση 1821-1830 (ή συμμετοχή των Σέρβων και των Μαυροβονίων στην ελληνική επανάσταση, ή πολιτική του Σέρβου ήγεμόνα Miloš Obrenović έναντι της επαναστατημένης Ελλάδος, ή εξέγερση των Σέρβων ως παράδειγμα για την ελληνική επανάσταση του 1821 κ.λ.).

5) Οι εκκλησιαστικές σχέσεις Σέρβων και Έλλήνων κατά το 19ο αιώνα.

6) Η άπήχηση των ιστορικών γεγονότων της περιόδου 1804-1830 στον τύπο και στη λογοτεχνία της Ελλάδος και της Σερβίας, και

7) Ολογραφικά στοιχεία από τη ζωή των επαναστατημένων Έλλήνων και Σέρβων.

Παραθέτουμε πιο κάτω τις εισηγήσεις με τη σειρά που άνακοινώθηκαν. Η λέξη *σερβ.* μέσα σε παρένθεση, που βρίσκεται στο τέλος του τίτλου όρισμένων άνακοινώσεων, σημαίνει ότι οι άνακοινώσεις αυτές έγιναν στη σερβοκρατική γλώσσα: Α. Β α κ α λ ο π ο ύ λ ο υ, Η έθνική εξέγερση των Σέρβων ως παράδειγμα για την ελληνική επανάσταση του 1821. Π. Έ ν ε π ε κ ί δ η, Η άνάγκη μιάς διπλωματικής έκδόσεως του συνόλου των άυστριακών εγγράφων για τον Ρήγα Βελεστινλή. Κ. Β α β ο ύ σ κ ο υ, Έκκλησιαστικά σχέσεις Σέρβων και Οικουμενικού Πατριαρχείου κατά τον 19ο αιώνα. Σ. Γ α ν γ ι λ ο ν ί ε, Οι καταγόμενοι από τη Μακεδονία Έλληνες και Κουτσόβλαχοι έμποροι του Σεμλίνου και ή πρώτη σερβική επανάσταση (σερβ.). V. K r e s t i ć, Η άπήχηση της ελληνικής επανάστασης στη σερβική λογοτεχνία (σερβ.). Σ τ. Π α π α δ ο π ο ύ λ ο υ, Το «Γενικό Σχέδιο» της Φιλικής Έταιρείας και οι έπαφές με τους Σέρβους. D. K n e ž e n i ć, Ό Μέντερινος

καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάσταση 1821-1829 (σερβ.). Α. Β ρ α ν ο ὄ σ η, Θεοῦρια τοῦ Ρήγα καὶ τοῦ Εἰκοσιένα σὲ δύο χειρόγραφα τοῦ Novi Sad. Ἑλληνικά κείμενα καὶ σερβικὲς μεταφράσεις ἀπὸ τὰ κατάλοιπα τοῦ Jovan Sterija Ρορονιέ. Ε. Π ρ ω τ ο ψ ἄ λ τ η, Σέρβοι καὶ Μαυροβούνιοι φιλέλληνες κατὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας. D. A n t o n i j e v i ć, Οἱ ἐνδυμασίες τῶν Σέρβων καὶ τῶν Ἑλλήνων ἐπαναστατῶν (σερβ.). V. S t o j a n ĉ e v i ć, Τὰ σχέδια τοῦ ἡγεμόνα Miloš Obrenović γιὰ τὴ σερβοελληνικὴ συνεργασία ἐναντίον τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας (σερβ.). Σ. Λ ο υ κ ἄ τ ο υ, Σέρβοι, Μαυροβούνιοι καὶ Βόσνιοι μαχητὲς τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας 1821-1829. D. L u k a ě, Ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία καὶ ὁ Καραγιώργης (σερβ.). Β. Σ φ υ ρ ὅ ε ρ α, Ἄγνωστοι εἰδήσεις γιὰ τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα τοῦ 1807 στὴν Ἑλλάδα. I. Π α π ἄ δ ρ ι α ν ο ὄ, Ἡ «Ἱστορία τῶν Σλαβο-Σέρβων» τοῦ Καστοριανοῦ Τριανταφύλλου Δούκα καὶ ἡ σημασία τῆς γιὰ τὴν πρώτη σερβικὴ ἐπανάσταση. M. S t o j a n o v i ć, Ἐπαναστατικὰ τραγούδια τῶν χαϊδούκων, τῶν κλεφτῶν καὶ τῶν Σουλιωτῶν (σερβ.). Κ. Σ β ο λ ο π ο ὄ λ ο υ, Ὁ ἑλληνικὸς τύπος ἀπέναντι στοῦ σερβικῶ πρόβλημα, 1804-1830. Κ. D ž a m b a z o v s k i, Οἱ Ἕλληνες στὴν πρώτη σερβικὴ ἐπανάσταση (σερβ.). Α. Ἄ γ γ ε λ ο π ο ὄ λ ο υ, Ἡ ἐκκλησιαστικὴ χειραφέτησις τῆς Σερβικῆς Ἡγεμονίας: Συμβολὴ εἰς τὰς πνευματικὰς σχέσεις Ἑλλήνων καὶ Σέρβων κατὰ τὴν περίοδον 1823-1833. Α. Κ α ρ α θ α ν ἄ σ η, Μία ἀνέκδοτη ἑλληνικὴ ἐπιστολὴ ἀπὸ τὸ Νοβί Sad ἀναφερόμενη στὴ δευτέρη σερβικὴ ἐπανάσταση (1815). Γ. Β ο ὄ ρ η, Γεώργιος Παπάζογλου: Ἐνας Ἡπειρώτης στὴν ὑπηρεσία τοῦ Σέρβου ἡγεμόνα Miloš Obrenović.

Στὸ τέλος ὁ Πρόεδρος τοῦ I.M.X.A., Καθηγητῆς Δ. Δελιβάνης, ἔκανε ἀνασκόπησι τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συμποσίου.

Ἴδρυμα Μελετῶν Χερσονήσου
τοῦ Αἴμου

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΠΑΠΑΔΡΙΑΝΟΣ

ΔΥΟ ΕΓΓΡΑΦΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΕΟΧΩΡΟΥΔΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Δημοσιεύομε παρακάτω δύο ἐγγράφα, ἀνέκδοτα ἀπὸ ὅσο γνωρίζομε, ποῦ μᾶς παρέχώρησε ὁ κ. Σωτήριος Τόλης, κάτοικος Νεοχωροῦδας Θεσσαλονίκης. Γιὰ τὴν ἀκρίβεια πρόκειται γιὰ ἀντίγραφα δύο ἐπιστολῶν: 1) «...τῶν ἐγκριτοτέρων τοῦ χωριοῦ Νεοχωροῦδα, κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1888» πρὸς τὸν μητροπολίτη Θεσσαλονίκης, καὶ 2) τῆς Μουχταροδημογεροντίας τοῦ ἴδιου χωριοῦ πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως.

Στὴν πρώτη ἐπιστολὴ οἱ ἐγκριτότεροι κάτοικοι τῆς Νεοχωροῦδας παρακαλοῦν τὸν μητροπολίτη Θεσσαλονίκης, νὰ μὴ χειροτονήσῃ ἱερέα τὸν Ἀντώνιο, γιὸ τοῦ κουτζάμπαση Χρήστου Οὐζοῦν, γιὰ τὸ Ἀντώνιος αὐτὸς «ὐπάρχει ἀμαθῆς» στὰ τῆς θρησκείας, εἶναι γιὸς «τοσοῦτον ἀδίκου πατρὸς» καὶ ἀκόμα θέλει νὰ ἐξαγοράσῃ τὴν ἱερωσύνη μὲ χρήματα.

Μὲ τὴ δευτέρη ἐπιστολὴ ἡ Μουχταροδημογεροντία τῆς Νεοχωροῦδας προσφεύγει τὸ 1907 «πρὸς τὴν Μητέρα Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν» καὶ παρακαλεῖ «θερωδὸς καὶ μετὰ δακρῶν νὰ περιφρουρήσῃ τὰ δίκαιά» τῆς, γιὰ τὴ τουρκικὴ διοίκησι ζητεῖ τὰ κλειδιά τῆς ἐκκλησίας, γιὰ νὰ τὰ παραδώσῃ στοὺς σχισματικούς, ποῦ ἀριθμητικὰ ὑστεροῦν κατὰ πολὺ τῶν ἑλληνοφρόνων κατοίκων τοῦ χωριοῦ. Εἶναι συγκινητικὴ ἡ σθεναρὴ ἀντίστασις—γνωρίμη ἀλλῶστε σ' ὀλόκληρη τὴν Μακεδονία τὴν ἐποχὴ αὐτὴ—τῶν κατοίκων τῆς Νεοχωροῦδας νὰ κρατήσουν τὴν ἑλληνικότητά τους καὶ τὴ θρησκεία τῶν πατέρων τους.

1

Παναγιώτατε Δέσποτα

Ἐξαιφνης ἀκούομεν ὅτι τινες τῶν χυδαίων τοῦ χωριοῦ μας σννενοῦμενοι μετὰ τοῦ ὁμοίου αὐτῶν Κουτζάμπαση κυρίου Χρήστου Οὐζοῦν ἐλθόντες εἰς τὴν I. Μητροπόλιν ζητοῦσαν